

Apšērijams:

„Baltijas Semkopja“ Administrācija, Ahre-Nīgas Ralku-eelā Nr. 14, Pužņiņu Sederta un beedra grahmatu-bodis. Ves tam Nīgā: Altberga un Kapteina grahmatu-bodis. Zitās pilfehtās: wifās grahm.-bodis. Uj laukeem: pee pagastu-waldem, mahzitojeem, skolotojeem, 2c.

8. gads.

Rīgā, 4. nowembri.

Wakša ar peesuhstifšanu par wāsi:

Ar Beeliktumu: par gadu 3 rubl. beš Beeliktuma 1 rubl. 60 kap.
Ar Beeliktumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., beš Beeliktuma 85 kap.
Wakša ekspedizija un grahmatu-bodis fanemot:
Ar Beeliktumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., beš Beeliktuma 1 rubl.
Ar Beeliktumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., beš Beeliktuma 55 kap.
Beeliktums ween par gadu 1 rubl. 50 k., par 1/2 gadu 80 kap.

Sludinājums, 8 kap. par shtu rakstu rindām, nem pretim S. Allunaus, Jelgawā; Deepiafch, Jēhstis; Salleneels, Bauškā, un administrācija, Rīgā.

Baltijas Semkopja redakcija, administrācija un ekspedizija atronahs Ahre-Nīgas Ralku-eelā Nr. 14.

Saimneezibas nodala.

Konkurenze dahrsa raschojumods.

Kas ar dahrsa kopšanu publejahs, tee sina, kahds swars ir pirmajeem agrinajeem dahrsa augkeem pawafari. Jo laikal dahrskopis sawus raschojumus us tirgus wed, jo dahrgal tam tos famalka. Ta peemechram pirmee gurli eet 20—30 kap. gabala, tapat jo dahrgi famalka pirmos radistaus, pirmas salatas u. t. t. Tadeht dahrslopij luhlo katrs zits par zitu tas pirmois but us tirgus. Bet zaur ahtru komunifaziju ar futu-wahgeem un fugeem tagad mehds nosuhit wifadas dahrsa faknes no altakeem wideem us aultakeem, kur tahs wehlaki nahk gatawas. Ta Franziju apgahda ar agrinahm dahrsa faknem Alshire (Wstrikā). No Franzijas eet fchahs dahrsu mantas tabkal us seemeekem, ta leela daka us Schwelzi un zitur. Bet kamehr nu Wahzija saweenata ar Italiiju zaur dselstzeta tuneli, kas eet zaur St. Gottharda kalnu, no ta laika ir radusees Wahzijas dahrsneekem jauna konkurenze is Italias. Jo Italeefchi siltala semē dshwomami, war wifus dahrsa raschojumus agral un par lehtakahm zenahm us tirgus stahdit. Ta pehdiga laika, ka „Wahzu wispahriga sem- un dahrskopibas awije“ raksta, Italeefchi esoi nodomajufchi Frankfurtē eetaistit fewifschku pulu pahrdotawu un par pahrdenejahm nemt kahdu pufdutscha Italeetes, tautifka apgehribā. — Wahzu dahrsneeki nu apspreesch, ko darit pret fchahdu konkurenci; dashds wi-dds jau fagatawojot luhgumus waldibai, lai ta apfarga pret Italeefchu dahrsa raschojumeem.

Ta pati awije ari atgahdina semkopjeem, pee barojamu zuhlu ehdeena (ehdamā) weemest armoamū fchah- fahls; tapat ari stahds, auksts uhdens esot barokkeem brihscham pasneedsams. 3—rē.

Appinu kopejeem.

Jau no tehnu tehnu laikeem mehds appinūs audset pee gareem meeteem (maistkeem), weenen pee mums Latwijā, bet ari Wahzijā. Tagad (pehz kahda Wahzu semkopibas laifraksta) Wahzu appinu-kopeju beedribas sehdeschana kahds praktikis luhloja peerahdit, ka lihdschiginigā appinu audsefchana pee gareem meeteem esot nepareisa. Appini esot ja-audse pee semeem drahts fahrdizeem (fahrsizneem); jo zaur to esot dauds labaki panahkumi, ka fchis to ismehginajis. Sahredeem wajogot but stipreem, ka lai tee waretu preti stahwet wehjeem un aulahm, un ne augstakeem par 2 metereem, t. i. 6 1/2 pehdahm. Stahdeem jastahwot 1.70 meterus (5 1/2 pehdas) zitam no zita. Wes tam ari us to esot jarauga, ka lai pee auglu ewahlfchana (appinu fchahlfchana) netopot eewainoti paschi stahdi, t. i. stihgas jeb wihthes; jo fchihš esot preefch stahda dshwes no swara, kamehr ween tam wehl lapas slahht. (Stahdi zaur fawahm lapahm mehds usremt baribu no gaisa kreetnā mehra un fchos krahjumus pehz noguldit faknes nahkofcham gadam.) Pee gutu-taisnas (horizontalfchās) audsefchanaš seme topot labaki isleetota un esot wehl dashi ziti labumi. — Wajadsetu fcho jauno eeteikumu ari pee mums ismehginat: domajams, ka muhfu falkatā, wehjainā klimatā fchi metode flakta nebutu. 3—rē.

Weselibas padomneeks.

Alus.

Laudis ir pehdējā laikā ar alu tā opradufchi, ar to til stipri eebraudisufchees, ka beš ta gandrihs nemas wairš newar istift. — Ar leetahm, kas mums jo tuwu stahw, der eepahstees, un tapehz gan ari „Semkopja“ lastajus neapgeuhstinahm, kad fche par fcho „meeschu fulu“ brihtianu patreezamees. Weesis „maises tehnu“ luteklitš, jo alutinsch derigā brihdi lobs atspirdsinatājs. Bet gluschi nepareisi gan ir, kad pat dashi augstak mahziti wihri alu par slaidru (fchihstu) maist nofauz. Warodama spehka alum ir koki mas, til mas, ka to nemas ka baribu newar usluhlot. Tomehr alum ir dashas it teizamas ihpafchibas. Spirts, ogku-fshahbums un appinu ruhtums koki stipri paweizina

baribas fagremofchānu. Schihš weelas nepawairo tilai wifās meefas darbibu, bet spehginat spehgina ii ihpafchi gremofchānu, nerwu un atnu darbibu. Zaur to tad ari nahlahs, ka zilwesi, kas labu alu dser un pee tam spehzigus ehdeenus ehd, meefas koki stipri peeremahs, ko it ihpafchi Sawarijā warom eemehtot; tamdeht tad ari alus dauds atgadijums labaks, nekā wihns. Alus it ihpafchi derigs tahdeem zilwekeem, kureem nepilnigas gremofchanaš deht mas afnu. Anu pilneem zilwekeem, ka ari tahdeem, kurei dauds sehđ un mas staigā, alus naw derigs; it ihpafchi zaur stipru un ruhtu alu zeech wiru aknas, kas atkal trauzē fahrtigu afnu raschanaš; zilwesi aptuhl (kop koki tauks) un pat ir afnis pahrpildahs ar taukeem. Bet tadeht newar wis teikt, ka fchihš kaltes weenigi zaur alus dserchānu rodahs; waina fche mellejama nekahrtigā, pahreelzigā alus dserchānā un eefch tam, ka pee wifa ta wifpahrigā sira nepareisi isturahs. Wes tam wehl newajaga peemirsi, ka krahneeki bruhweri alum beeshi ween mehds weelas peemaisit, kas gauschi newefeligas. Labš, kreetni noruhdhis alus reti kahdam zilwekam bus par kaunu, bet alu dserot kreetni ween japastagajahs pa ahm un jabauda spehzigā ehdeeni. Koki flitš eeradums, ka alum leel pahral ilgi us ledus noguletees. Tahds auksts alus it ihpafchi wafarā, fahwihduscheem zilwekeem, koki flitš. Tomehr ari ziti auksti dshreeni, ja mehš tos tai paschā mehra, ka alu haudam, weseelibai kauni; kungis zaur to atdseest un gremofchana stipri ween top trauzeta.

Leetuwens.

Leetuwens ir paschā, na, beš wehl ne pilnigai istfah- ufluhlojama, bet kurei tomehr fliniga daba, kaut ari ta pee zitadi gluschi weseleem, jauneem zilwekeem beeshi ween top eewehrota. Wifadā wihfē leetuwens rodahs zaur dwafofchanaš eespehjas trauzefchānu, kurei atkal afnu fakaireschanaš (ahtra tezechana), wehdera pahrpildifchana un uspuhlfchana, muguras gula, roku pahrzelfchana pahrgalwu, apreihinadami dshreeni u. t. pr. par zehloweem. Gewehrojama tilai ta buschana, ka wif fche zehlowi rada tilai weenu un to paschu parahdichanaš. Kaut gan leetuwens tuhstfoshlahrtigā weidā parahdahs, tad tomehr tam arweenu faws sinams raksturs: guletajam isleekahs, it ka tam kahds breefmigš, pa leelakai dalai melns spofs, breefmigš gihmis usgultos; tas fajuht breefmigas hailes, grih fleegt, atswabinatees, kusket, aismuft, bet tas ne-eet, wiazsch newar neweena lozeka pakustinat. Weidjot leetuwens pasuhd; guletajš fahf weegli dwafofot, war atkal kusket, pamostahs it nofwihdis un noguris. Trefnuš, afnu pilnuš un nerwu wahjus zilwelus leetuwens mofa wifwairak, tapat ari jaunus zilwelus, kas patlaban fahneedf fanu pee-augumu; leetuwens parahdahs pee dashcheem zilwekeem reti, garās laika starpās, pee dashcheem atkal brihscheem koki beeshi, ik naktis. Ta ka leetuwens naw nekahda ihsta flimiba, tad ari pret to nekahdu sahku naw; tomehr mehš no ta warom isfargatees zaur to, ka farga-jamees no teem zehloweem, zaur kureem tas rodahs.

Wispahriga dala.

Par lauka anglu isdoschanaš.

Pehz stahm, kas mums peesuhstitas no semkopibas departamenta, fchi wafara leetus sira bijufe til weenada wifā plahschā Ciropas-Kreewijā, isxemot til ap Weifseles wpi gulofchāš un seemela-rihta gubernas, ka tad reti kad peedfihw.

Pehz saufa pawafara, maija fahkumā, eesahlahs leetains un pa leelakai dalai ari flitš laifs. Sehjas drihs atspirgahs un dewa zeribas us bagatu plauju, if ihpafchi wafarejs. Bet jau junijā parahdijahs dashadi flahdigi eespaidi. Ta p. peem. seemela-wafara, seemela, seemela-rihta un pa dalai or deenwidus-rihta gubernas (Samaras gubernā) fcha mehnefcha widā — 16—20, bija naktš falnas un Permas gubernā uskrita pat sneegs. Samaras, Saratowas un

Waroneschās gubernas druwu weifmigai attihstifchana i flahdeja migla. Zaur zaurim junijā lija beeshi leetus, pawadits no leelahm wehtrahm, krusas un pehrlona. Pee wifa ta zeriba us wafareja plauju lihds 20 junijam bija wairaf jeb masaf peeteekama. Junija beigās laifs dauds pahrgro- sijnahs: gandrihs wifur eesahlahs ne-eerastš faufums un karstums. Temperatura junija widā pajehlahs nereti no 45 lihds 50 gradu R. faule un lihds 38 gradu R. pahrehfki. Gauschi leelais faufums un karstums stepu, widejā un un deenwidus-rihta Kreewijā nereti tila pawadits no dedsi- nadama deenwidus-rihta wehja — naktis bija apspeedma- sas, beš rafas. Tahds apspeedofchš un faufs laifs pahstahweja weseļu mehnesi — lihds julija beigahm; weetahm ari nebija leetus diwi mehneschi no weetas — lihds pus augustam. Saufums un karstums atstahja gauschi flahdigu eespaidu, ihpafchi pee wafareja sehjas — wifwairak pee wehlah isfehstas: sehjas tila peededsinatas, weetahm pat fahdedsinatas, graudi eenahzahs par ahtru, un tadeht nemas nedabuja labi peebreest. Pee seemas sehjas tahdam lai- tam nebija til flahdiga eespaids, lai gan ar wiras nogatawofchanaš notifahs dauds agraki. Zaur zaurim fchini gadā no faufuma un karstuma sehjas nogatawojahs par 2—4 nedelas agraki par eerastu laiku; tahdas agras druwu nowahlfchanaš naw bijis fen gadus. Daudsās weetas seena plauja uslaweta no junija nelaika, fakrita weenā un tai paschā laikā ar labibas nokopfchānu. Ar julija fahkumu dashds apgabals eesahlahs stipri leetus, kas dauds aiskaweja labibas eewahlfchānu, it ihpafchi tajās gubernas, kas atroдахs pee Weifseles, kur leetains 1-12 julija weetas sehjas sira tetofchā gadā ir fewifchti eeweh-rojama lihnija wilkta no Rishereawas us Masani un Wjatku; us seemeekem un walareem no fchahs lihnijs ir gandrihs wifur peeteekofcha waj ar labaka par widejo plauju, tur- preti us deenwideem un rihteem no wiras, ar semak peemi- neteem isnehmumeem, wideja un semaka par wideju.

Augstaka par wideju: wifās pee Weifseles, wafara, seemehwakara, Baltijas, seemela, widus un deenwidus wafara gubernas. Daudsās is peeminetahm weetahm bija gauschi laba seemas labis plauja, kahdu fche neatmi- nahs 10—20—30 gadu atpaka. Weetas, kuras seemas sehja isdewahs flitkata par wideju, istaifa diwis gabalus. Wairak no wineem us deenwideem gulofchais melkās no Ddefas lihds Rishni-Nowgorodai no 200—500 werfes pla- tumā un apnem Kerfonas un Taurijas gubernu leelako dalu no Jekaterinoslawas, deenwidus dalu no Poltawas, widu no Harlowas, leelako dalu Kurklas, Waroneschās un Tambowas, deenwidus dalu no Tulas, deenwidus-rihta dalu no Masanas un deenwidus dalu no Rishni-Nowgo-rodas gubernahm. Scha apgabala flitahs plaujas ir: faufs ruwens un agru falnu (septembra pirmā pufe) us- nahlfchana ar sneegu — pagahjufchā un beileetains pawafaris fchini gadā. Labaki isdewahs agrahs sehjas, bet tahdu atnefchu bija mas.

Wafaras sehja labaka par wideju; pee Weifseles, Podolstas, deenwidus pufi no Molinas, un wafara dalu no Rishewas, Kasaku semē, gandrihs wifā Saratowas, Tom- bowas widus dalā wifā Maslawas, Jaroslawas, Nowgo-rodas, pa dalai Kalugas, Walogdas, Masanas un Wladi- gimiras wafara dalā, gandrihs wifā Tweras, Preefch- Kaufasija (isxemot Terfklas nowadu) leelaka dala Brenburgas gubernā un Urala nowada, Ufimas rihta pufe, gandrihs wifā Permas seemela dalā, Walogdas un Archangela gubernas.

Zitās Kreewijas dalās, wiras leelakā pufe, wafaras sehja deht neangligas wafaras ir tilai wideja, isxemot trihs apgabalus, kureš wafaras sehja ir semaka par wi- deju: 1) Baltijas, Kownas, Witebfklas, Mogitewas un Minklas gubernas, 2) Kerfonas, Taurijas un deenwidus Defarabijas gubernas aprinkeem un 3) Rishninowgorodas un gubernas ar peeflehjufchamees pee wirahtm Samaras un widejahm dalahm no Wjatkas gubernahm.

Is ihfa pahrefkata redsams, ka seemas tā ar wafaras plauja semaka par wideju ir: Kerfonas, Taurijas, deenwidus dalā no Rishninowgorodas un Wjatkas guber- nas widus dalās.

Lini nepeteefofchi ir isdewufchees ſtepu gubernāš un peeteefofchi un pa daſai wideji un labi melnās ſemes, gubernāš. Pleſkawaš, Wjatkaš, Wilkaš, Kalugaš, Twerāš, Minſkaš gub. lini bija pa leelalai daſai labi auguſchi.

Widſemeš, Smolenkaš un Witebſkaš gubernāš lini ſlikti un pa daſai wideji.

Seena eenahkums Kreemijaš wakara daſā dehl fauſa pawafara, kaš nahja pehz beſneegaināš ſemas, ir gandrīh wiſur maſaš, no 1/2—1/3 par wideju un ſtepu daſā, pawifaſam preti pagahjuſham gadam, zaur zaurim ſlikti. Dauds šis ſtepu apgabalds nepawifaſam nebija ko pſaut, tā ka pat lopi tilko wareja ganiteš. Bet Kreemijaš rihta daſā ſeend ſchogad ir deejgan labi isdewees un tā ka ſeena laiš bija fauſš, tad ar eewahktais ſeend ir zaur zaurim gauſchi labā.

Kulaini ſchīnī gadā ir maš poſta darijuſchi. Druwu kulaini (Anisoplia Austriaca) no lura teſofchā gadā gauſchi baidijaš un tapat ari ſeſeneš muſcha ir ſchahdejufchi til retāš weetāš.

Iſpraſchanaš pehz.

Rā iſ „Balt. Seml.“ № 42. Atbildem noprotamš, tad Durbeš 3 klaſgahš ſkolas preekſchneeka ſgu ſirojuma ſaraſtiſchānu pah Durbi № 31 uſdomajāš uſ labdu Artola ſgu. Iſſklaidroju ſchēitan, ka Artola ſgš naw pee min. ſirojumu ſaſtahdiſchanaš it nelahdš lihdiſinatajaš, ja, ka eš min. luga nemaš nepaſiſtu, tilpat maš, ka paſiſtu perſonigi ari zeen. Durbeš 3 kl. ſkolas preekſchneeka ſgu. Beſ tam, zeen. Durbeš 3 kl. ſkolas preekſchneeka ſgš, ladehl domojeet, ka ſirojums eefuhtitš perſoniga eemaida dehl un tadehl gribat uſbrukt lahdam newainigam? Naw taſchu, pehz manahm domahm, no nehahda leela ſwara, kaš lo rakſta, bet ka lo rakſta. Ko p. p. taš daudš waretu deret, ja ari ſinatu manu wahrbu, kur Juhš taſchu maniš, ka domajamš, ne reiſi nebufeet redſejufchi, tapat ka ir Jumš manš wahrdš buš gan pawifaſam neſirdetš.

Iſ mana ſirojuma it nelahdi taſchu naw noredſamš, ka perſoniga naida dehl taš butu rakſtitš; tad gan wiſch waretu but gadijeeš labu teeſu žitadš, neſā tagad, kaut ari tahduš teikumuš nebutu leetajāš, ka Juhš pret ſawu eedomato pretneeku. Maſtižu tikai leetāš labad, wiſpabrigi, jo muſhu laiſkraſtu uſdewumš ſarj žiteem taſchu ari taš iraid, atlaht muſhu paſchu tautāš ehnaš puſeš, un tikai tad dāhm arriagranitāhm eewahkſchēiditu. Ja zaur ſchahpeemahš plaſchumā. A. M. Keepajā.

Daſchadaš ſinaš.

No eekſchſemes.

Rigai, ka „Btga i. St. u. L.“ ſahſta, peenahjiš loti ſwarigš eekſchleetu miniſterijaš nolohmumš, jautajumā par kompetenziju iſdaſiſchānu ſarj wezo pilſchetaš pahrwaldi (rahti un gildem) un tagadejo. Jaunōš pilſchetaš likumš eewedot un pilſchetaš adminiſtrāciju un ſaimneezibaš buſchanaš nododot jaunai pilſchetaš waldei, ka ſinamš, daudš eestahdeš patureja pate un nenodewa wiš jaunai waldei. Tagad eekſchleetu miniſterija noſpreduſe, ka pilſchetaš waldei tiklu nodoti: wiſaš pilſchetaš ſkolas, labdaribaš eestahdijumi, gabſeš-taiſe, uhdenšwade un pilſchetaš teatra pahrwaldiſchana. Atri teel atzeliš pilſchetaš patronatš Rigāš pilſchetaš laufu draudſeš.

Auſtraš beedribaš lugiš „Atalanta.“ kapt. Linde-maniš, nahloſchu nedelu atkal doſeeš želā uſ Briſtoli, Anglija, tur nowedamš koſu lahdiru par wairaf neta 6000 rbl. Rūpat nodibinataiš ſlaweru arteliš uſnehmeeš „Atalantaš“ peelahdeſchānu. Wiſch ſrahda loti duſchigi. Žil ſinam, tad Atalanta ir pirmaiš lugiš, ko minetaiš arteliš lahde. (B. B.)

Wahžu laiſkraſtu, it ihpaſchi „B. f. St. u. L.“ žentēni, Latweeſchu tautiſkoš laiſkraſtuš par tahdeem iſdaudſinat, kaš pamudinajot laudis uſ launeem darbeem, uſ netiklihu u. t. t., mums ar leelu ihgnumu ja-atrada. Ar pateſibu waram apleezinat, ka Baltijaš laundari nehād naw meklejami tautiſko laiſkraſtu laſtaju ſarjā. Muſhu tautiſke laiſkraſti naw nehād laudis pamudinajufchi uſ launeem darbeem, bet toš iſghthojufchi un labojufchi. To waram ar wairaf peerahdijumeem droſchi pabalſit. Dajōš pagatōš un apgabaldš, kur muſhu tautiſke laiſkraſti top jau leelalā ſkaitā laſtri un agrati bij ſahiti laſti, laudis ir tapuſchi eewehrojami par prahtigakeem, godigakeem un ſretnakeem pawalſtneekem, neſā tee bijufchi kahduš gaduš atpaka. Tur wiſi gahdā labaki par ſawu behrnu audſinaſchānu un ſkolofchānu, tur wiſi ſakraj un upurē ar ſweedreem ſapelnitaš ſapektaš preekſchawāš ſwabadibaš peemineeku un nahkamāš pawauſeš

lahkſahjibaš, tur wiſi buhwē prahwuš ſkolas namuš, eetaiſa grahmatu krahtuweš, dibinā dſeedaſchanaš un muſka kozuš, ſemkopibaš un žitaš beedribaš, tur wiſi žentſchahš ar wiſu eekpehu pee wiſpabrigēem lahkſahjibaš un iſghlithibaš žentēneem žent dalibu, tur wiſi atrahwuſchees no ſilamu ſamaitajofchāš frogu dſihweš un nekreetnahm eeraſchahm, tur ſemkopiba un ſaimneeziba ir uſ augſtaku ſahwolkli pazelta. Ihpafchi leelā mehra tur ari pamoduſchš miſheſtiba un uſtiziba pret ſchēhligo ſemeſtehwu. Walſiš ſwehtōš laudis tur iſgreſno mahjaš un buhdinaš, leel darbu pee malaš, un pulkeem ſeidſahš uſ baſniſahm un pehz deewkaſpoſchanaš uſ pagatū jeb ſkolu nameem, wakarōš eewehrojamaš weetāš un pagalmōš dedſinā mahſlihuš uguauš, dſeedaſchanaš kozi dſeed un muſka kozi ſpehlē un wiſi luhdi un dſeed aiſgrahbtahm ſrdim un mirdoſchahm aſim: Deewš fargi Keiſaru! Wiſu aſaraš ir uſtizigaš, miſheſtibaš un patezibaš aſaraš, par leezibu, ka katris ir gatawš eet leelo walſi aiſtahwet un preekſch ſawa dahrgā Keiſera dſihwibu upuret. — Tā tur noteel, kur laudis laſa muſhu tautiſkoš laiſkraſtuš; to tautiſke laiſkraſti paſpehjuſchi pee laudim. To waram par pateſibu apleezinat un peerahdit, lai waj legioni runā mums preti un lai muſh ſaimo waj ſintſtuhtſtoſch ſpalwaš un mutes. Kaš Latweeſchu dſihwi paſiſt un negrib pateekſbaš nolēdeſeš but, tam ka pat ja-atſiſt

Atbilde „Baltijaš wagonu fabrika“ leetā. Baltijaš Semkopja“ 42. numurā atrodahš kahdš no Petera Janſewiža eefuhtitš rakſteem, kurſch runā par „nehahritibahm“ un „ſpaidiſchānahm“, kahdaš pehz mineta rakſteena eefuhtitaja domahm „Baltijaš wagonu fabrika“ ſrahdneekem jazeſchot. Kad nu P. J. t., kurſch patš teizahš 7 gaduš ſrahdajāš mineta fabrikā un luraſam tadehl wajadieja gan labaki paſiſt ſcha fabrika lahritibu un ſrahdneeku ſahwolkli, par pehdejo tahdaš leetāš klaji iſpaulch, kaš ar pateſibu nemaš neſaſtan un kaš fabrikim un wiſa waldei nepateſi žel neſlawu, tad mehš, ſchē parakſtijuſchees wagonu fabrika ſrahdneeki oſiſhtam par ſawu peenahkumu, peerahdit, ka mineta fabrikā tahdaš nehahritibaš nemaš nenoteel un newar notikt, kahdaš P. J. t. laiſkraſtā klaji iſlaidiš. — P. J. t. ſaſa wiſpirimš, ka „Baltijaš wagonu fabrikaš“ direktorš un gandrīh wiſi meſteri eſot ahrſemneeki un ka tur „ſrahdneekuš neturot por žilweleem, bet par kahdahm maſchinahm.“ Uſ to pehz pateſibaš waram atbildet, ka taš ir gan teeſa, ka Balt. wagonu fabrikā, kurā daſchadu tautu ſrahdneeki un ari eewehrojamaš ſkaitš iſſemneeku ſrahdā, direktorš ir daſchi meſteri jeb darba wiſi meſteri ir ahrſemneeki. Mehš turpreti apleezinam pehz pateſibaš, ka eewehrojamaš ſkaitš meſteru ſchajā fabrikā ir ari Latweeſchi; mehš ſinam ari, ka P. J. t. patš ſrahdaja ſem Latweeſchu meſtera. Pee meſtera eezelſchanaš fabrika preekſchneeziba nebut neſkatahš uſ tautibu, bet gan uſ to, waj eezelamāš ſawu amatu iſweizigi un ſapratigi patš ſpehji pildit. Par „maſchini“ wagonu fabrikā neweena ſrahdneeka newar turet un netura, bet gan — ka fabrikōš žitadi nemehdš but un newar but — ſkatahš uſ to, ka ſrahdneeki kotris ſawuš darbuš peenahjigi ſrahdā un turahš pehz wajadſigaš lahritibaš. Ihpafchi teem, kaš pee maſchinahm ſrahdā, jaeeehro noteiktā lahritiba, lai zaur wiſu atrahſchanaš no darba, daudš žiteem ſrahdneekem nebutu pee darbeem jaſawejaš. Ja kahdš no darba paleel projam un naw par to darba rihtotajam ſirojāš, tad tahdam gan jamakā weenš rubliš ſrahpeš fabrika ſlimneeku kaſei par labu, bet ſcho lahritibu newar nebut dehwet par ſrahdneeku apſpeeſchānu, bet tikai par pamudinajchānu ſawu laiku pee darba pawadit un zaur newajadſigu atrahſchanaš no darba neaiſkaweit ari žitūš ſrahdneekuš pee darba; jo ja kaſtram ſrahdneekam butu brihw katrā laiſā beſ atkaijaš pehz paſcha potliſchanaš no darba projam palikt, tad fabrikā, kurā pee weena paſcha darba daſchadi ſrahdneeki un amatneeki ſrahdā, beehchi atgaditōš, ka žiteem ſrahdneekem projam palikuſcho dehl butu no darba japaleel ſahwot un jagaida, un fabrika walde neſpehtu paſelletuš darbuš iſtā laiſā gatawūš dabut. Kaš nepezeekſchānu wajadſibu dehl praſa atkaiju uſ projam palikuſchānu, tam ta netop ſeegta ua tahdam ſrahpe naw jamakā. — P. J. t. ſchēhlojahš tahlak, ka „Balt. wagonu fabrika“ ſrahdneeki eſot padoti meſteru jeb darbu rihtotaju warā, kuzi warot teem algāš pamaſinat, labakuš jeb ſliktakuš darbuš eedot un pat no weetaš atlaiſt un kuzi ſpreeſchot ſrahdneekuš, no ſawāš pekaš teem kahdu daku maſkat. Ir tajā ſinā P. J. t. naw pee pateſibaš kureeš. Neweemš darbu rihtotajš newar uſ ſawu galwu dot ſrahdneekem darbuš, kahdi wiſeem patiku jeb nepatiku, bet tikai toš, kuruš direktorš wiſeem uidod un ſchōš darbuš katrā deenā ſkithweri eeraſta grabmaiš un tapat to, ko katris ſrahdneekš ſrahdā. Iſkariš darba top pehz ſawāš wehribāš ſrahdneekam peenahjigi aiſmaſkata. Lai P. J. t. pahſlata ſawāš peknoš ſihmitēš jeb ta noſauktāš „tuhtāš“ un ſarehkinā žil wiſch pa to laiku weinjijš, kamehe mineta fabrikā ſrahdajāš, tad wiſom paſcham buhš ja-atſiſt, ka wiſa darbi pilnigi aiſmaſkati. Ka meſteri ſpreeſtu ſrahdneekuš, kahdu daku no peknaš

wiſeem iſmaſkat, to mehš dſirdam no P. J. t. pirmo reiſi; libdi ſchim nebijam to ne redſejufchi neſi dſirdejuſchi, ka meſteri uſdroſchinatoš tahdaš nepareiſibaš darit. Ja P. J. t. kahda patiga noluhka dehl warbut ſawam meſteram tahduš meſtuš ſlepeni maſkajāš, tad ta bija wiſa paſcha laba griba, bet tad lai wiſch nedehwē to par wiſā fabrikā noteekofchu nehahritibu, kahda tur nemaš nenoteel. Par to, ka ſrahdneeki, kaš wiſāš leetāš nerunā meſtereem pa prahtam, pehz P. J. t. iſſajijuma teekt no darba atlaiſti, mums atfal jaſafa, ka tadehl neweemš ſrahdneekš newar tikl un neeteel atlaiſti, bet tahdā atlaiſnojama wiſe gan, kahdā P. J. patš tika atlaiſti, ko wiſam par labu aiſtahjam ſchē nepeemineetu. — Teeſa ir gan, ka ſrahdneekem daſchreiſi jaet ſwehtdeenāš ari ſrahdat, bet tikai tad, kad kahdu darbu newar žitadi lihdi noteiktam laitam gatawu dabut, bet taš jau atgadahš katrā fabrikā un amatneeziba; un ja kahdam ſrahdneekam wajadſigš no tahda ſwehtdeenas darba projam palikt, tad wiſch netop wiš no darba atlaiſti — ka P. J. t. teiz — neſi ari žitadi ſrahpetš. — Ka ſrahdneekem, kuzi no darba atſtahjahš, top wiſeem peederigōš darba leetāš atņemtaš, taš nemaš naw teeſa. Darba leetāš teel tikai teem atņemtaš, kureem top peerahditš, ka taš aiſijufchi no fabrika materiala un naw preekſch tam iſluhguſchi atkaiju; bet tahdaš leetāš taſchu nepeeder ſrahdneekem paſcheem. — Naw wiš taiſniba, ka P. J. ſaſa, ka fabrika ſrahdneeki teekt ſpreeſti „pretkumigi“ maſkat, rubli eestahſchanaš un 10 kap. par nedeku preekſch ſlimneeku gultu uſtureſchanaš, kurpreti Wiſaugiſti aſtiſpirinataiſ likumš noſalot, ka fabrika ihpaſchneekem paſcheem jaturot uſ il 100 ſrahdneekem weena gulta. P. J. ſina itin labi — bet wiſch tikai leelāš neſinot — ka fabrikā paſtahw tahda pate palihdiſibaš beedriba, kahdaš Rigā jau wairaf paſtahw, kura iſmaſkā ſaweem beedreem ſlimibaš palihdiſibu un mirſchanaš atgadijundš wiſu peederigeem behru naudu, ka ſchihš beedribaš ſtatuti noſaka, kuzi jau preekſch wairaf gadeem no augſtāš wal dibaš aſtiſpirinati, kureem par to; jamakā beedribaš kaſei par labu weenš rubliš eestahſchanaš naudaš un 10 kap. no nedelaš dalibaš naudaš un tahda maſka netop wiš nemta „nelikumigi“. Neweemš fabrika ſrahdneekš naw peepſeſiſt pee ſchahš beedribaš peedaliteeš, bet katris war pehz ſawāš labakāš paſiſchanaš eestahteēš jeb ne. Schahdu ſrahdneeku palihdiſibaš kaſi fabrika walde pabalſta no ſawāš puſeš ar eewehrojamaš naudaš ſummahm, tā ka ſchi kaſe ſpehji ſaſlimuſcheem ſrahdneekem neweem palihdiſibu ſneegt, bet ari ahrſtu, ſahleš un pat ſlimneeku namu aiſmaſkat. Beſ tam fabrika walde gahdā ſchēhlojahš ahrſchānu, kurſch zaur kahdu nelaimēš atgadijumu ſaſlimiš, neſkatoteēš uſ to, waj taš pee palihdiſibaš kaſeš peeder jeb ne. Ka grahmatāš iſrahda, tad fabrika walde lihdi ſchim par ſlimneeku apgabdaſchānu iſmaſkajufe lihdi 17.000 rubli, kaš teeſcham iſtaifa daudš wairaf neta likumōš noſajitaš gutāš maſkatu. — P. J. t. patš ſaſa, ka wiſch pee fabrika ſrahdneeku palihdiſibaš kaſeš bijiš 7 gadi dalibneekuš un neleekahš tomehr wehl paſiſhot ſchihš kaſeš ſtatuteš, jo žitadi wiſch gan nepraſitu, kam par labu paleel ta nauda, ko wiſch kaſe wairaf eemakajāš neta no taš palihdiſibaš dabujiš, jo ſchē, no Augtoš Wal dibaš aſtiſpirinati ſtatuti to deejgan ſklaidri noſaka, ka ari to, kahdaš teeſbaš beedreem, kuzi no fabrika darba top atlaiſti jeb paſchi atſtahjahš.

Tikdaudš mehš, „Baltijaš wagonu fabrika“ ſrahdneeki, atſinam no ſawāš puſeš par wajadſigu uſ P. J. t. rakſteenu atbildet, ar ko domajam eſam peerahdijufchi, ka wiſch mineta rakſtu ſaraſtidamš naw wiš miſhlojiš pee pateſibaš kureeēš. Ko fabrika walde par kahdu rakſteenu darihš, ta naw muſhu daſa. Wairaf parakſtu.

Parēiſtizibaš bajnizaš-ſkolu perſonalaſchāš ſchahdaš pahgroſiſchanaš: Umurgāš draudſeš ſkolotajš Mikeliš Wehrſtiſch atlaiſti no amata: wiſa weetā eezeliš Walmeeraš draudſeš ſkolotajš Alekſandēš Wechnowſkiš, un Walmeeraš ſkolotaja weeru dabuſa Baltijaš ſkol. ſeminara mahjekliš Antōš Apſtiš.

Waltijaš parēiſtizigo laukſkolu domē, 31. auguſtā un 3. ſeptembri, ka „Riſch. Weſtr.“ laſamš, biſkapaš Donatš žehliš preekſchā: 1) dehl leelakāš ſelmeš panahkſchanaš Kreewu walodaš praſchānā, ihpaſchi dſihwā Kreewu runāš walodā, praht: a. ka ſkolotaji ar ſkoleneem, un ſkoleni ſawā ſarjā, kad tee wiſmaſakāš jau gadu bijufchi ſkolā, ſarunatoš jo beehchi pa kreewiſki; b. ka ſwehtdeenāš un ſwehtku deenāš palihgu ſkolu ſkolotaji ſapulžetoš draudſeš ſkolā, dehl ſarunahſchanaš ar draudſeš ſkolotaju par mahzibaš jautajumeem, lai waretu eepaſhteeš ar labakahm mahzibaš metodeem u. t. t., un ka ſchihš ſarunāš notiktu weenigi Kreewu walodā; 2) a. ka ſkolotaji, dehl labakāš ſelmeš panahkſchanaš baſnizaš dſeedaſchānā, un žil eekpehjamēš ari ſkoleni, ſwehtōš un ſwehtku deenāš uſ wiſu wiſi apmekletu deewkaſpoſchānu un nemtu dalibu pee laſiſchanaš un dſeedaſchanaš, un b. ka ſkolotaju ſeminaraš, kaš ſagatawo ſkolotajūš preekſch parēiſtizigahm laukſkolahm, tiklu greeſta ihpaſcha wehriba uſ to, ka nahkamāš ſkolotajš butu ne tikai patš dſeedatajāš, bet ari waretu but

Jahs dseebafchanas mahjilajis, ta laiziga, ka gariga dseeda-
chanad; 3) isskaidrot eemeflas, fadehl daudj weetas flolas
feme ihdi schim nedod ne kahdu eemehummu, un gabdat,
ka tas turpmal ta wairs nepalaktu.

No Widsemes. Wajara pagahjuse, seema tuwojaha;
latis klait fur Widsemes semneeki dosees ar fawem ra-
schojumeem us Rigu, lai dabutu naudu, lo kungeem nomu
nomakfat. Widsemneekem wifwairaf lini lo pahrdot.
Warbut kahdam der pamahzibai tas, lo isgahjuscho wa-
faru esmu peedfihwojis pee linu pahrdofchanas. Wafaras
fahlumad man bij jateel Riga dehl luhgshanas-rakita eefneeg-
shanas fenatora leeklungam. Bet tuffcha negribedams
mehrot tik tahlu zeku, 160 werstes, eelku wesuma linus
un ar teem it laimigi nokluwu Riga, „Maiba saka eebrauf-
shanas weeta. Kad patlaban tairjos sirgu nojuhgt, eera-
dabs ap manu wesumu wairaf sweschu zitweku, un wesuma
pafata eeraudfisu ari kahdu, las patlaban wesuma strikus
atlaida. Tifko tas pamanija, ka wizu redsu, tas us ma-
nim fazija: Waj drihftu opstatit linus? Esmu B. kop-
mana puifis! — Kapelz ne, bet tikai ja Juhs to darat ar
manu atkafshanu, un newis ka tagad redsu, pafchi uj
fawu galwu! — „Zil prafi par lineem?“ Wifsch man
ufotahwa rupja wihle. 45 rublus f. par birlawu, bij
mana atbilde. — 38, wifsch folija, un fauledamees lihdi
40 rubl. par birlawu fofolijis, tas gandrihs wifu manu
wesumu bij eebraufshanas weetas fehtawidu israhwis.
Es faku, ka par to zenu linus neatofschu, bet braufschu
taifni us S. L. kunga spihkeri un tur atdoschu lo lini bus
mehre. Wifsch isjauzis manu wesumu, atee kahdus fokus
atpafak un fauz: „ja Tu linus man ta nedof, ka Dew
tagad foliju, rihta wairs nedabu“, turklait peelfdams:
„brauz, brauz, uf S. L. kungu, tas Dew makfahs 50 rubl.“
To nenas neprafu, atteizu wifam, bet tik, zil lini mehre,
un esmu pahrlcezinats, ka S. L. kgs man aismakfahs go-
digi. Neefmu wifam pirmo reisi pahrdewis, es wizu pa-
fihlu un sinu wina spihkeri. Bet Dewi, un Tawu dah-
wato B. kgu ne-esmu azim redsejis, nedf tam lo pahrdofschu,
atsej un nepofiti mana wesuma. — Ar fcheem wahrdew,
it ka Kristus reis fahtanu atradija, ta ir es fcho B. kga
puif aiidfinu un aifbrauzu uf S. L. kga spihkeri, atdewu
linus, bes ka wahrbu ar wizu par zenu butu runajis. Tas
manu fwaru atroda par riktigu un tuhltit pee spihkera
ismakfaja wifu naudu, 45 rubli par birlawu. Neefet
farpibu! Tadehl femtopji, kas fawus linus uf pilsehtu
weedeet, nepahrdodeet tos nepafihstameem zilwekem, bes
naudas — ar fihmi ween, fur warat fawu gada rafcho-
jumu, kas fweedreem pelnits, it weegli wehja aiflaltit.

J. B. — d.

Ap Mefkawu, ka weetigais „Liftois“ rakita, degot
meschi, purwi, un pehdejā laika ari feens. Duhmi spee-
schotees eelshā namods. Deena gandrihs newarot redset
faules, un naktis gar wifu redses aploku ugumshlafsma.
Zaur to leeliska fahde: gas Naswas upi ween ugumshlafsma
fihjis wairaf neta tuhlfioschu laudschu feena. Ari gas
Lowates upi esot nodedsis ne mafak laudschu.

No Platara pagasta rakita „Sakalat“, ka tur nesen
tizis isrihlotis bataris Wilandes Igaunu femtopju beedribas
namam par labu. Bafars loti jauki idewees, un 150 rubl.
eenahfoshchi preefch nodomatā mehrea. Ihpafchi esot japa-
teizotees Iwikas wijofu-mustlas koram — Latweefcheem —
kufsch bes makfas nahzis basaru gresnot un fapulzejuschos
kaidis pajautrinajis jaukeem mustlas gabaleem. Schahdu
„Latweefchu brahtu“ labprahribu „Sakala“ dehwe par
„jauku fatizibas augli“ faryp laimizu tautahm.

No Walkas rakita „Wirulane“, ka tur apfahrtues
Igauni fataisotees femtopibas beedribu dibinat, furu gribot
faweenot ar tur jau pastahwofschu dseebafchanas beedribu
„Linnutaja“ faweenot. Ta tur ari nesen kahda Igaunu
fabeedriba ar pilsehtas waldes atlauju esot jau wairaf
reisas israhbijuse teatra lugas. Walkas pilsehta atrodahs
uf Igaunu semes robefschas un tadehl Walkas aprinki un
pilsehta dshwo Latweefchi un Igauni, pirmo finams wai-
raf, un ka augfchajis sinojums rahda, tad Igauni tur ari
neschnaufsch wis, bet Latweefchi — —?

No Jelgawas. Pirmdeenas wakarā 1. now. dselfs-
zeka wilzeenam Jelgawa peenahlot, arada jaunpeedfimu-
schu behnuu II. fl. wagonā, lakatōs eelhtu, pee kura ari
pubelite ar peenu preefch fihdshanas atradahs. Pehz
mahtes tika mekleis, bet israhbijahs weltigi. Kondukteers
fahstija, ka weena feeweete, labi gehrbusees, ar masu knupiti
esot Olainē eekahpuse, bet wilzeenom Jelgawā peeturot,
bija mahte jau aiflaidusees (pasuduse). Behrus tapa poli-
zijas glabafchanā nodots. E.

Wehtijums no Kaitwes. Pehrnaja dezembra meh-
nescha 5. deenā tapa Kaitweeneekem pirmoreis un fchi gada
februara 13. deenā otrureis pagasta amata wihri wehleti,
marta mehnescha 30 deenā apwehrlinati un amata til julija
7. deenā eewesti. Wis fchis juzelis 7 mehneschu wilkafis.
Gan tapa gabdats, lai pagliktu wezs pagosta wezakats, bet
nowihlahs; palika jauneewehletais. — Jounais pag. wez.
atprafija no ftrihwera pagasta waldes sehgelti pee femim
turet, kura lihdi schim bija ftrihwera glabafchanā. —
Andrejewitsch.

Tukuma aprinki. S—beef pagasta, notizis nekreetnis
waras darbs, kuru ka domajams, kahds fainneeks pee
fawa fainniza pasrahdajis. Pehz nobeigtas kufshanas
nosadhis L. fainneeks fawam feewas tehwanu wesmu wal-
fas un asgahjis pee fainniza, K. fainneeka, sirgu tuhgt ar
fo malku uf pilsehtu nowest un pahrdot, lo fainnisch ari
neleedhis. Bet tifko L. aifbrauzis, juhbs ari K. sirgu un
teikdamē, ka braufschot uf pilsehtu flles pietl, aifbrauz tam
steigshus palak. Laitam gan abi bus pilsehta fatilufchees un
ar pahrdotahs malkas naudu no weenas glahites fadschru-
fchees, tad atpafak braufdami uf zeku ftrihdu fauahlfuchi
un K. fainneeks fawa fainniza dshwibu pofhfinajis. Wifis
tas no kam domajams, ka S. mufschas kalpi no mefcha
mahja braufdami bij K. fainneeku fatilufchi un ari pah-
nufchi, lai gan fchis mehtel eefnees teem ahtri garom
pafteidsees. Tee pafchi kalpi ari redsejuschi K. fainneeka
wahgōs kahdu zilweku gulam. kura kahjas gar pafak rite-
neem flubtejuschahs un, weens no kalpeem isfeizis, ka
wifsch to zilweku pasinis par L. fainneeku. Pehz kah-
dahm deenahm, kad L. fainneeks wehl nenas mahja
neradahs, fahka wina fainneeze meklet. un dabuja
finat, ka wifsch fainnisch K. fainneeks tai un tai
deenā wifsch wihru no pilsehtas weedis mahja. L. fain-
neeze nogahjuse tuhltit pee mineta fainniza un klauschua-
juse pehz fawa fainneeka, uf lo fchis wifsch atbildejis, ka
wifsch wifsch fainneeku tai nakti gan pahrdewis no pilseht-
tas un peedsehruschu fehta nosweedis, bet fur wifsch tagad
esot, to fchis newarot finat. Tadehl fainneeze nosheidsahs
it ahtri pee pagasta waldes un luhdsahs palhdshbas. Kai
gan K. fainneeks pagasta walde preti leedsahs, isfildamees
ka no L. fainneeka neta nefinatu, tad tomehr uf mufschas
kalpu isfeifschanu tas tifa apzeekinat. L. fainneeka lihdis
wehl lihdi schim laifam naw atrafis. Zeeta schim brij-
scham pagasta teefas ismefleschanā. W...

Tukumas beedribas Mikelu ballē budams preezajos
par labu dejas mufski un weefu kahrtigu usweefchanas.
Tikai janofschelo, ka deijas sahle par masu un dikti nepa-
tihfani, ka turpat, tik mafam preefshnamiam farypā
buhdamā busetes isfahira, tur jau ka weefniza, katram
brijw peenahkt, atradahs paprahws trolfnis no wahzifka
tingel tangel aifmatuschahm balstēm, kuru ihpafschneeki
par dshu bij glahiti gluhnejuschi. Beedribas preefch-
neeziba gan waretu peeflafigaku eedalijumlah eelsh „Hotel
Petersburg“ atraf, neta „Hotel Riga“; jo ka uf preefchu
ari teatri grib isrihlot, tur tad ari wifsch eetaife preefch
tam atronahs, ka: leelaka sahle un flatuwe ar blaku ista-
bihahm 1 trepi augstu un busete ar biljarti parterē. —
Schwelu Kufschus.

Tukumas beedribas preefchneeks ir Wezfahju palihga
flolotajis Drawneeks, neween dedstis ihfis Latweetis un kreet-
nis tautetis, bet ari ihfis paidagogs, kahdswehl lihdi schim
femtopibas flola naw bijis (jo daudf palihgti jau tur maj
gadōs bijuschu) to leezina daudf tagadeji Wezfahju floloni.
No fchi wairaf eemahjidamees, neta no ziteem. Ari wifsch
apfahrtues ihfis mihfisch tureis un ar wifschem draudsigali
fatildamees un farunadamees, neta fenatek. Tikai noschelo-
jams, ka wifschem ja-afseet no mums. Renoflumsi, bet palez
arween kahds kreetnis tautetis, kahds lihdi schim un tiziba
turees pee fawas tautas, gan maifi bus pachdis. Gōds
Deewam, Latweefchi fawejus nu wairs neatfahj.

Schwela Kufschus.

Igaunu femneeki, ka „Wirulane“ rakita, fataisotees
leeliski uf Keilaru Majestetu kroneshanas fwehtu fwine
fchanu. Wizi gaidot ar ilgofchanos fchos augstos
fwehtfus un wajajot zits zitam, kad gan augstais
Semeestehws tikfhot kroneis. Kaut gan kroneshanas
deena wehl nefinama, tad tomehr wifsch topot apgah-
dats, lai fchos fwehtfus pehz eeprehjas waretu jauki ro-
fwinet. Dseebafchanas kori mahzotees preefch tam dseef-
mas, mustla kori mustlas gabalus. Nauda teekot famefka,
ar lo dafchadas leetas fapirkt preefch fwehtu isgresno-
shanas. No pilsehtahm topot drehbes pahrdewas preefch
karogeem, preefch pagastu un flolu namu isgresnofchanas
mahfligas ugumsh materials un ziti gresnumi. Gari karogu
kafhi teekot tehli, ehweleti un krahfoti, leeli krahfchui ka-
zogi teekot fchuhiti. K. pagasta, Farjas apgabala, katriis
zeems apgahdashot few ihpafschu karogu, kufsch buhshot til
leels, ka preefch fatra 80 olettis drehbes tikfhot isleetas.
Bes tahdeem leelem karogeem katriis fainneeks wehl apgah-
dajot wairaf mafaku karogu. Karogeem, ka protams, bu-
fshot waldis krahfa.

Peterburga, 1. julija, ka finams, Wifaugstaki tifa
apftrinatit nofazijumi par behnuu ftrahdashanu fabrikōs.
Lai nu tos wifderigali waretu eewest, finanzu ministerija
wifsem fabriku ihpafschneekem un amata meistareem laiduf
zirkularu, kura prafa atbilde uf fchahdeem jautajumeem:

- 1) Weikala wahrdis, adrese un rafchojumi?
- 2) Kad dibinat?
- 3) Zil kufschu ftrahda: a) wafarā, b) seema un c) zauru gadu?
- 4) Zil nepeeaugufschu ftrahdneeku (abu dfinumtu) — lihdi 10. gadam? lihdi 12. gadam? Zil ftrah 12. un 15. gadu?

- 5) Kad darbs fahfahs rihta, kad beidsahs un kahdas ftrahpa?
- 6) Waj ftrahda nakti un waj pee tam behnuu un pus-
peeaugufschu (12—15 gadu) boliba nepeeeefschama?
- 7) Kahdu algu dabun behnuu un puspeeaugufchi, un
ka io aprehfina: pa mehnescheem nedelohm waj gabaleem?
- 8) Waj fabrikai flola, waj top apmekleta no nepeea-
gufcheem? Ja flolas naw — zil tahlu tumaka flola un
kas to ufura?

9) Kahda fahde waretu zeltees, ja nofazijumi, ka
behnus naw brijw listi pee darba pa naktim, un ka behnus
sem 12. gada nepawifam naw brijw listi pee darba, tulin
fahtos fpehka?

No ahreemem.

Wakar-Girova. gandrihs wifur drumas it isdewufchahs
labakas par widejahm; fchis gads teel peefkaltits tur pee
labateem gadeem, lai gan plaujas laika fupri lija leetus,
no kam labiba daudf zeeta un or itauga.

Aufiro-Ungarija it femifchli labi fchogad it isdewufchees
kweefchi, kas pehz fawahm labahm ihpafschibahm teel falih-
dfinati til ar 1867. gadu, kad tur ar kweefchi bija gauichi
labi augufchi. Pafcha Aufrija ar bija kweefchi labaki
par widejeem augufchi, tikai pehz labuma wizi ir flitaki
par Ungarijas kweefcheem; bet ar fche daudf graudu ufangu
un tifa zaur leetu famaitati. Tapat ar rudfi un meefchi,
lai gan ne tik leeliski ka kweefchi, tad tomehr zaur zaurim
labi isdewufchees wifa Aufrija; kartupeli tikai wideji.

Wahzija, isnemot tikai Salfoniju un padaai ar Bawa-
riju, fur rudfi bija flitaki par widejeem, wifa labiba ir
isdewufchees labaka par wideju. It femifchli laba ta bija
pee Runas, Pruhfija. No kartupekeem gaida tur tikai 1/3
dalu auglu dehl wifai leetaina laika.

Franzija kahds departamentōs kweefchi bija gauichi
labi augufchi, zittōs wideji un weenā tikai flitki, bet ta ka
zaur zaurim war fazit, kweefchi fchogad tur ir isdewufchees
labaki par widejeem. Meefchi wideji un rudfi deefgan flitki.

Anglija tik laba wafareja, ka fchogad, nebija jau
septizu gadu laika, bet kweefchi drufku flitaki par widejeem.

Italijs, it ihpafchi augfchaja, kweefchi fchogad augufchi
labi; bet rudfi un aufas tikai widejas, weetahm pat flitaks.

Seemel-Amerikas faweenotās waldis wifa labiba,
isnemot tikai kufufufu, jeb Turku kweefchus, isdewufchees
tik labi ka reti kad, ta falot femtopjus pawifam pahrdewufe.

Wahzija. Par Wahzu fuhtni Peterburgā, generalu
fon Schweinizu pehdejā laika no dafchahm awifem bij
upaufas ftrās, ka tas drihlumā atkafschotees no amata.
Awifis fahstija, ka gaidamahs atkafschanahs zehlonē
laifam esot mineta fuhtna nefatilfchana ar Wahzu kara
leetu aifstahwu Peterburgā, generalu fon Werderu. Bet
tagad „Schlesische Zeitung“, kura augstakās weetas
labas fahites, dewufe pahrdewu leetu itin zitadu, loti
eewehrojumu isfahdrojumu. Mineta Wahzu lapa, ka
„Rigafche Ztg“ lafam, isfahdro, ka Wahzu fuhtnis
Schweinizs fenak loti labi isfildijis fawu udewummu, ufureet
labu draudshu faryp Wahziju un Kreewiju. It ihpafchi
1879. un 1880. tas daudf fo darijis preefch labas fati-
zibas ufurefchanas. Zaur fcheem puhlixeem wifsch esot
eeradis arweenu runat draudshbas un fatizibas walodu, un
ta ka wifsch augstakā weeta un pee Kreewu waldisas wih-
reem esot labi eerefsets, un ar fcheem ufurot ihfhu drau-
dshu, tad wifsch newarot pahrgrofit fawu lihdfchinigo
walodu. Bet Bismarks tagad mehlotees, turet Peterburgā
tahdu fuhtni, kas wajadsigā brijhdi runatu ari zee-
taku, fpehzigaku walodu. Tadehl Bismarks gribot
Schweiniza weeta eezelt zitu wihru.

Franzija. Waldiba pawehlejus, wifus muitas walbes
deenasneekus un mefcha farygus faweenot kahrtigōs puldōs
un tos isrihlot un eemahzit preefch kara. Weena daka
no teem kara laika tikfhot leetata preefch zeetofschau ap-
farygafchanas, un otra tikfhot peefchirta armijai, kas karo
pret eenaadneeku. Mineti pulki it ihpafchi busshot berigi
dehl weetu un zeku pahfshanas tawis apgabaldā, kuroš
nahfchotees wesi kara.

Konftantinopolē, 10. now. (29. okt.). Sihakā ftr-
pibas faryp Portu un Kreewijas fuhtni Nefidowu kara
makfas leeta tagad islihdsinatās. Nomalka eefahftees 1.
martā 1883. gadā.

Egipte. Teefa, kura nahftees teefat Arabi beju un
wina beedrus, wehl naw fahfahdita. Lihdi schim pahfahweja
tik ismefleschanas komifija, kas fawu darbu pa leelakai
dalai jau esot pabeiguf. Kahrtiga teefa tiks fahfahdita
pehz Anglu waldisas preefchrafsteem.

Seemela-Amerika. Tautas weefneeku zefshanas Sa-
weenotās Waldis notufschas un isnahfufchās demofratu
partijai par labu. Schi partija jau no 1861. gada ir no
waldisas isfpeesta, un wifa fchai laika waldisas grofchi
atradufchees republikaneefchu partijas rokās. Pehz taga-
dejo tautas-weefneeku zefshanu isnahfuma jadoma, ka ari
pee presidenta zefshanas 1884. gadā, tiks eezeltis demo-
kratu partijas kandidats.

